ТЕРВЕЛ

Тервел

ИЗДАНИЕ НА ОБЩИНА ТЕРВЕЛ

Година XVIII

Извънреден брой

разпространява се безплатно

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

В ТЕРВЕЛ СЕ ПРОВЕДЕ ЗАСТЪПНИЧЕСКА КАМПАНИЯ ПО ПРОЕКТ "ПАРТНЬОРСТВА ЗА РАЗВИТИЕ"

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Застъпнически действия и кампания сред местната общност в община Тервел за насърчаване участието на гражданите в реализирането на регионални политики стартира на 22 февруари 2023 г. по проект „Партньорства за развитие“. Той е финансиран по Оперативна програма „Добро управление“.

Проектът се осъществява от Сдружение "Работодателска организация "КРИБ - Добрич" в партньорство с Община Тервел.

Целта на кампанията бе привличане на заинтересовани страни от община Тервел в прилагането на новия подход за интегрирани териториални инвестиции в сферата на енергийната ефективност и опазването на околната среда; намаляване количествата депонирани растителни отпадъци

В рамките на кампанията се проведоха образователни работилници в 9 детски градини и ученици от 7 начални, основни и средни училища, намиращи се на територията на общината. Целта на работилниците е придобиване на знания за това кои отпадъци са биоразградими, кои са подходящи за компостиране, как се получава компост, какво представлява, за какво може да се използва.

Образователните работилници се водят от еколога Теодора Петкова, управител на Регионално депо Стожер.

Децата придобиват умения за това как да сглобяват компостер и какво е компостиране. Ще бъде изготвено и методическо ръководство за преподаватели. Брошурата „Как да използваме растителния отпадък“ ще показва как може да се създава компост в домашни условия. Бяха предоставени компостери в 16 образователни институции.

ДЕЦАТА В ТЕРВЕЛ НАУЧИХА ЗАЩО ДА ПРЕВЪРНАТ ОТПАДЪЦИТЕ В СЪКРОВИЩЕ

Как да получим добър подобрител за почвата в собствения си двор, какво представлява компостирането научиха децата и екипът на детска градина «Детелина» в Тервел. Как да превърнем отпадъците в съкровище им разказа екологът Теодора Петкова, управител на Регионално депо Стожер. И обясни, че има възможност да отглеждаме и консумираме естествена

и здравословна храна като използваме компост.

Органичните отпадъци са хранителни и градински, които имат една обща черта, която ги отличава от останалите битови отпадъци – те бързо се разлагат. В природата разградените вещества се усвояват от почвата, като по този начин се възстановява нейното плодородие.

Компостът подхранва почвата, изгражда структурата, повишава обмяната на въздух /аерацията/ и осигурява задържането на вода в нея. Когато той се смеси с глинеста почва, тя се олекотява, а песъчливата задържа водата по-добре. Добавеният към почвата компост намалява ерозията, подобрява киселинността и развитието на корените на растенията.

В ДГ "ДЕТЕЛИНА" В С. ЖЕГЛАРЦИ ДЕЦАТА УЧАТ КАК СЕ ПРАВИ КОМПОСТ

Кои отпадъци са биоразградими и кои от тях са подходящи за компостиране научиха децата от детска градина "Детелина" в с. Жегларци, община Тервел. В рамките на образователна работилница екологът Теодора Петкова, управител на Регионално депо Стожер, запозна децата с основни понятия, свързани с управление на отпадъците – какво са био отпадъците, кой процес е компостиране.

Материалите, които подлежат на компостиране са:

- Зелени – съдържат азот – обелки от зеленчуци и плодове, стайни и гардински цветя, прясно окосена трева;
- Кафяви – съдържат въглерод – изсушена трева и листа, хляб, макаронени изделия и картонени опаковки.

За качествено компостиране е необходимо “зелените” и “кафявите” материали да бъдат в приблизително равни количества.

По-голяма част от нашите кухненски и градински отпадъци могат да бъдат поставени в компостера, като торбички от чай или утайки от кафе, черупки от яйца, повехнали салати, изгнили плодове, клончета от окастряне и листа, надземната част на картофите. В компостера могат да се озовят обелки от зеленчуци и плодове, цветя, прясно окосена трева, изсушена трева и листа, хляб, макаронени изделия, картонени опаковки.

В никакъв случай обаче не са подходящи смесените отпадъци от домакинството, пластмаси, мазнини под каквато и да е форма, остатъци от домашни любимци, както и готвена храна.

ОБЩЕСТВЕН КОМПОСТЕР Е ИЗГРАДЕН В ПГТД "ДОЧО МИХАЙЛОВ"

От 2020 година в ПГТО "Дочо Михайлов" в Тервел се занимават с компостиране. Идеята е на преподватели и доброволци в училището, дошли на обмен по програма "Еразъм". Стартирали с един пластмасов компостер. Впо-

следствие е изграден по-голям, където учениците приканват цялата общественост на Тервел да се включи и за изхвърля там своя растителен отпадък.

В община Тервел се генерират големи количества растителни отпадъци. Извозването им до регионалното сметище в Стожер е скъпо поради разстоянията и липсата на площадка за компостиране.

Ето защо е важно обучението на децата в оползотворяване на растителния отпадък.

Теодора Петкова, ръководител на Регионалното депо за отпадъци край с. Стожер запозна учениците от гимназията с дейността на депото, където се депонира и боклукът на община Тервел.

Тя обучи младите хора как по-успешно да произвеждат качествен компост, който да подобрява качеството на почвата.

В образователната работилница в гимназията участваха и Галина Митева - ръководител на проекта и председател на КРИБ Добрич, и Севдалина Колева – директор на дирекция „Образование, култура, младежки дейности, ритуали“ в Община Тервел.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ЗАЩО ОБЩИНА ТЕРВЕЛ ОРГАНИЗИРА КАМПАНИЯ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ?

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект „Партньорства за развитие“ е финансиран по процедура BG05SFOP001-2.025 за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор „Повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“ Приоритетна ос № 2 „Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса на ОП „Добро управление“. Той се осъществява от Сдружение "Работодателска организация "КРИБ - Добрич" и Община Тервел.

По проекта се проведе кампания за привличане на уязвими обществени групи и широката общественост от община Тервел в действия за намаляване на растителния отпадък в общината и оптимизиране на разходвания публичен ресурс. Планирането на тази кампания се базира на статистика, която показва, че в общината се генерират големи количества растителни отпадъци. Извозването им до регионалното сметище е много скъпо поради разстоянията и липсата на площадка за компостиране. Поради това тези дейности ще бъдат извършени със съдействието на партньора Община Тервел.

Проведено изследване показва, че на година икономиката на ЕС изразходва 16 тона материали на глава от населението,, като 6 тона от тях се превръщат в отпадъци, а 3 тона от тях отиват на сметищата, които са основният вариант за управление на отпадъците. Затова целите са да се търсят варианти за оползотворяване на отпадъците, превръщането им в източник на доходи, намаляване на

разходите за управление на отпадъците.

Присъстващите бяха запознати с принципа на партньорство, с изискванията за ИТИ. Дискутирани бяха нуждите, за да бъдат генерирани идеи за партньорства.

Галина Митева даде примери за партньорства при преработка на отпадъците между Община, бизнес и НПО, като рециклиране, компостиране и термична обработка.

Управление на отпадъците на местно ниво и възможностите за оползотворяване на отпадъците, генерирани на територията на община Тервел представи Теодора Петкова, управител на Депо за ТБО - с. Стожер. Тя подчерта, че Програмата за управление на отпадъците на Общината е неразделна част от общинската програма за околна среда. ПУО се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на Действие на националния план за управление на отпадъците; се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия.

Теодора Петкова изнесе данни за направените 4 сезонни морфологични анализа в периода 12.08.2022 г. – 16.05.2023 г. на територията на Претоварната станция за отпадъци в Тервел, като е изследвана смесена проба, включваща отпадъци от града и от селата. Данните сочат, че преобладаващи фракции през пролетта са пластмаси, картон и градински отпадъци, през лятото - хранителни, инертни, текстил, хартия и картон, през есента - градински, картон и пластмаса, а през зимата – градински и картон, хранителни, пластмаса. За община Тервел средно годишно най-много има градински отпадъци, картон, пластмаса и хранителни отпадъци.

ЦЕЛЕВИ ГРУПИ НА ЗАСТЪПНИЧЕСКАТА КАМПАНИЯ:

А) Деца от 9 детски градини и ученици от 7 начални, основни и средни училища, намиращи се на територията на общината. Тази целева група учи най-бързо, няма изградени навици и поради това най-лесно приема новостите. В игра децата научат какво е компост, за какво служи той, как се получава. Чрез децата кампанията достига до домакинствата, за да се включат жителите на община Тервел в нея и да се намали отпадъкът на ниво домакинство и да се постигнат ефектите.

Б) Семейства от малцинствата с ниски доходи или без

работа. Участниците се обучават как се прави компостер, желаещите получават материали да си направят самостоятелно компостери, предоставя им се готов компост и се изтъкват ползите от неговата употреба в стопанството. Представени са практики за оползотворяване на растителния, текстилния и строителен отпадък. Участниците получават контакти за връзка в случай, че при прилагането на придобитите знания имат въпроси и нужда от консултация.

В) Заинтересовани страни в идентифицирането на потенциални партньорства за ИТИ.

Първата група се сформира на принципа на интересите, свързани с намаляването на отпадъците, депонирани от общината на Регионалното сметище за ТБО в с. Стожер, което е на разстояние от 69 км в едната посока. Разходите за депониране са твърде високи и общината търси варианти за оползотворяване на този отпадък на място.

Втората група ще бъде сформирана отново на принципа на сходни интереси между заинтересовани страни в сферата на енергийната ефективност. Причината отново са високите разходи за отопление и осветление в публичния сектор и търсенето на алтернативи за тяхното оптимизиране.

За организацията и провеждането на кампанията сред целевите групи е ангажирана Община Тервел. Екипът й направи график на срещите в детските градини и училищата и координира тяхното провеждане. Той организира двете срещи с представители на ромски семейства и определи състава на фокус-групите.

За образователните работилници се подготвят два вида сценарии – адаптирани за децата от детските градини и за учениците от начални, основни и средни училища, заедно с учебен план.

Промоционални материали: В края на кампанията са разработени два вида материали. Брошура, която предоставя методическа помощ и информация и ще подпомогне преподавателите в детските градини и училищата да продължат обучението на децата в оползотворяване на растителния отпадък. Дипляна насърчава широката общественост на общината да се включи в кампанията.

С представители на Регионалното депо за ТБО Стожер е договорено в срещите с децата и ромските семейства да участва техен служител, който, съобразено със сценария на образователните работилници, да представя информацията по подходящ начин. От депото за отпадъци са осигурени компостерите за детските градини и училищата, а също компост за предоставяне на ромските семейства, който се произвежда в депото. Общината има ангажимента да ги достави от регионалното депо в с. Стожер до местата за провеждане на кампанията.

ВСИЧКИ ДЕТСКИ ГРАДИНИ В ТЕРВЕЛ ВЕЧЕ ИМАТ КОМПОСТЕРИ И САМИ ПРОИЗВЕЖДАТ КОМПОСТ

Деветте детски градини в град Тервел и населените места от общината вече сами произвеждат компост, с който наесен да подхранват лехите с цветя и билки в дворовете си. През последните месеци в тях се проведоха образователни работилници, като част от застъпнически действия и кампания сред местната общност за насърчаване участието на гражданите в реализирането на регионални политики. Осъществяват се по проект „Партньорства за развитие“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“.

Тази целева група учи най-бързо, няма изградени навици и поради това най-лесно приема новостите. В игра децата научиха какво е компост, за какво служи той, как се получава. Чрез децата кампанията достига до домакинствата, за да се включат жителите на община Тервел в нея и да се намали отпадъкът на ниво домакинство и да се постигнат ефектите.

Образователните работилници се водят от еколога Теодора Петкова, управител на Регионално депо Стожер. От там осигуриха компостери за детските градини, а също компост, който се произвежда в депото.

Застъпническата кампания сред местната общност в община Тервел цели насърчаване участието на гражданите в реализирането на регионални политики. Тя цели привличане на заинтересовани страни от община Тервел в прилагането на новия подход за интегрирани териториални инвестиции в сферата на енергийната ефективност и опазването на околната среда; намаляване количествата депонирани растителни отпадъци. В нея участва и Севдалина Колева – директор на дирекция „Образование, култура, младежки дейности, ритуали“ в Община Тервел.

ЗАСТЪПНИЧЕСКА КАМПАНИЯ ПО ПРОЕКТА „ПАРТНЬОРСТВО ЗА РАЗВИТИЕ“

Проект „Партньорства за развитие“ е финансиран по процедура BG05SFOP001-2.025 за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор „Повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“ Приоритетна ос № 2 „Ефективно и професионално управление в партньорство с гражданското общество и бизнеса на ОП „Добро управление“.

Цел 2. Ефективен диалог с гражданите, техните организации и средствата за масово осведомяване за изграждане на партньорства за интегрирани териториални инвестиции и за широка обществена подкрепа в прилагането на регионалната политика на местно ниво.

проведената в рамките на проекта кампания за привличане на местните заинтересовани страни в реализирането на политики за регионално развитие.

Паралелно община Тервел стартира изпълнението на Дейност 2 от проекта: Застъпнически действия и кампания сред местната общност за насърчаване участието на гражданите в реализирането на регионалните политики, която да се проведе в рамките на 5 месеца.

В резултат на застъпническата кампания се тества модел за ефективен диалог с гражданското общество, заинтересовани бизнеси, организации на гражданите, образователни и научни институции, медии, за да се предложат модели за партньорства на опита на община Тервел, които могат да бъдат мултиплицирани и на други територии с подобни нужди.

Застъпнически действия и кампания сред местната общност в община Тервел за насърчаване участието на гражданите в реализирането на регионални политики

Застъпническа кампания по проекта „Партньорство за развитие“ има за цел да предостави знания и да създаде умения на местната общност за същността на компостирането и производството на компост. Крайната цел е използването на биологичния отпадък да се популяризира като по този начин се ограничи обема на извозваните от Община Тервел отпадъци.

Предвижда застъпничество за превръщането на производството на компост в бизнес за семейства от малцинствени уязвими групи, с цел осигуряване на доходи на уязвими лица.

Целта на тази кампания е привличане на заинтересовани страни в прилагането на новия подход за интегрирани териториални решения.

Целевите групи са: администрация на Община Тервел, заинтересован бизнес, образователни и научни среди, които могат да си партнират на принципа „win-win“ в сферата на енергийната ефективност и опазването на околната среда, широката общественост, която е насърчена да участва и подкрепя прилагането на политиките.

Дейността кореспондира с Цел 2 на проекта: Ефективен диалог с гражданите, техните организации и средствата за масово осведомяване за изграждане на партньорства за интегрирани териториални инвестиции и за широка обществена подкрепа.

Кампания за привличане на уязвими обществени групи и широката общественост от община Тервел в действия за намаляване на растителния отпадък в общината и оптимизиране на разходвания публичен ресурс. Планирането на тази кампания се базира на статистика, която показва, че в общината се генерират големи количества растителни отпадъци. Извозването им до регионалното сметище е много скъпо поради разстоянията и липсата на площадка за компостиране.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

КАКВО НИ Е НУЖНО, ЗА ДА ЗАПОЧНЕМ ДА КОМПОСТИРАМЕ УЗНАХА В ДГ „ДЕТСКИ СВЯТ“ В С. БЕЗМЕР

Какво ни е нужно, за да започнем да използваме биологичните отпадъци и да произвеждаме компост научиха по време на образователна работилница децата и екипът на детска градина „Детски свят“ в село Безмер, община Тервел.

Най-важно е да имаме отпадъците – хранителни отпадъци, отпадъци от градивната, поясни екологът Теодора Петкова, управител на Регионално депо Стожер. Необходимо е да поливаме купчинката, която направим, както и до нея да достига въздух. Кислородът е изключително важен за компостирането. Той стимулира процеса на разграждане на материалите. Необходимото количество влага е между 40 и 70 %. Влагата, която се съдържа в компоста през първите две седмици, е добре да се обръща на всеки два три дни. Да разбъркваме тази купчина от органични материали, за да се получават нещата по-добре. Необходими са два вида химични вещества – въглерод и азот, които трябва да са в определено процентно съотношение. Микроорганизмите

използват въглерода като източник на енергия, а азотът е нужен, за да пораснат те. Там, където се развиват процесите, средата не трябва да бъде нито много кисела, нито много алкална. По този начин нещата се получават най-добре, сподели Теодора Петкова.

В началото, когато се направи купчинката, температура започва да се увеличава, защото вътре протичат определени процеси. Има определени микроорганизми, които се хранят с тези отпадъци – бактерии, гъби, червейчета и мравки. Тези, микроорганизми, които причиняват някакви болести, се унищожават при температура 50-60 градуса. Не бива да се допуска температурата да стане свръхвисока, защото това също не е добре за нашия компост. Когато се пипне купчинката трябва да се усеща топлина, а не да е горещо. Ако е горещо, задължително трябва да се разбърка – с вила или лопата. Ако се е навлажнила много – също. Ако през лятото е горещо и сухо, трябва да се навлажни. Ако е студено времето, е добре да бъде покрита с един найлон. Така ще се запази и топлината, и влагата вътре в нея. За 3-4 месеца компостът ще е готов, през зимните месеци – за 8-9 месеца.

МЛАДИ ЕКОЛОЗИ ОТ СУ "ЙОРДАН ЙОВКОВ" В ТЕРВЕЛ ПОКАЗАХА АНГАЖИРАНОСТ КЪМ ОКОЛНАТА СРЕДА

Доброволците от клуб "Героите на Йовков“ от СУ „Йордан Йовков“ в Добрич проявиха голям интерес към компостирането и ползите от него. Екологът Теодора Петкова, управител на Регионално депо Стожер, запозна учениците с дейността му. Обсъдиха какво правят хората с отпадъците, как трябва да събираме и изхвърляме отпадъците, какво можем да правим от тях.

Има и още един вид отпадъци, които ние наричаме биоразградими, и от тях може да направим нова, полезна за растенията почва, и това са растителните отпадъци, посоми Теодора Петкова. Към тях може да добавим клонки от дървета и листа, а също така и трева. Тези отпадъци

се поставят в контейнери, наречени компостери. Под влияние на светлината, влагата и топлината в компостерите се образуват малки червейчета, които раздробяват растителните отпадъци и така се образува нова почва, която е богата на минерали и полезни за растенията вещества. Ние трябва да се грижим за компоста, като го поливаме с вода и го разбъркваме от време на време с лопата или вила. След няколко месеца ще имаме хубава нова почва.

Защо е необходимо да се научим да компостираме?

- Подпомага отглеждането на здрави и вкусни плодове и зеленчуци;
- Намалява градинските и домакинските отпадъци;
- Превръща отпадъците в полезен материал и подобрява качеството на почвата;
- Повишава способността на почвата да задържа вода.

Участниците научиха как се прави компостер, как сами да произвеждат компост и научиха какви са ползите от неговата употреба в стопанството.

Младежите показаха ангажираност по темата и задаваха множество въпроси за това как най-добре да изхвърлят пластмасови опаковки, бутилки и капачки, и др. Те са инициирали събирането на кенчета, като подкрепят общинската идея с набраните средства да се изгради скейт парк в Тервел.

ФАКТОРИТЕ ЗА ПО-УСПЕШНО КОМПОСТИРАНЕ НАУЧИХА В ОУ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“, С. БЕЗМЕР

Кои са факторите, които оказват влияние върху процеса на компостиране, научиха учениците от ОУ „П. Хилендарски“, с. Безмер.

„Застъпническата кампания в рамките на проекта е насочена към това как може у дома да намалим отпадъците, които изхвърляме, и всичко, което е в нашите градини, остатъците от кухнята, да превърнем в полезна почва, наречена компост. Така да помогнем на нашите семейства, за да се храним по-здравословно. А това, което научите тук, можете да предадете на вашите семейства“, посочи Севдалина Колева, която е член на екипа по проекта.

Екологът Теодора Петкова, управител на Регионално депо Стожер, запозна учениците с компостирането – условията и начина на произвеждане, преимуществата на компоста и неговото използване. Тя акцентира на Фактори, които оказват влияние върху процеса на компостиране:

Кислород

За нормалното протичане на компостирането е необходим кислород. Той стимулира процеса на разграждане на материалите от микроорганизмите.

Необходимото количество влага е между 40-70 процента.

През първите две седмици е необходимо компостната купчинка да се разбърква през два - три дни.

Хранителни вещества - съотношение въглерод – азот

Това е храната, необходима за осъществяване на процеса компостиране. Както хората, така и организмите, които разграждат органичните отпадъци, се нуждаят от добре балансирана диета.

На всички живи организми са необходими големи количества въглерод /С/ и по-малки количества азот /N/.

Съотношението между тези елементи в храната е известно като въглеродо-азотно съотношение /С:N/.

Микроорганизмите използват въглерода като източник на енергия, а азота – за растежа си.

Киселинност – pH

Разграждането се извършва най-ефективно при ниво на pH между 6 и 8. Ако стойностите на pH са много високи, азотът се извежда във вид на амоняк и получения компост няма да има добри торови качества.

Температура

Най-добро е компостирането при температура 50-60ºС.

Високите градуси са важни за унищожаването на патогените микроорганизми и плевелните семена.

Някои организми живеят при условия на над 70ºС, за-

това много високите температури трябва да се избягват. Яйцата на паразитите и насекомите при високата температура се унищожават за кратко време, но могат да оцелеят в другите части на купчината, където е по-студено. Затова е необходимо купчината да се разбърква.

В двора на училището беше монтиран компостер, където персоналът на училището и учениците ще изхвърлят занапред биоразградимите отпадъци, за да произвеждат „черното злато“ на природата.

В ОБУ "Д-Р ПЕТЪР БЕРОН" В С. КОЛАРЦИ СЕ ПРОВЕДЕ ПОСЛЕДНАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА РАБОТИЛНИЦА

Ученици и учители от ОбУ "Д-р Петър Берон" в с. Колмарци научиха какво се случва по време на компостирането. Компостирането е процес на преработка на материали от растителен произход, извършвана последователно от различни групи макро- и микроорганизми. Благодарение на техния усърден труд, биоразградимите отпадъци постепенно се разлагат. Компостът се превръща в “живо същество”, което диша, загрява се и накрая узрява. Различните микроорганизми - бактерии и червеи, променят веществата в купчината, тяхната форма, цвят и свойства, и така създават нови вещества и хумус, полезни за почвата.

От управителя на Регионалното депо за ТБО Стожер Теодора Петкова те узнаха още какви продукти могат да се компостират, в какво може да компостираме, колко време продължава компостирането и кога компостът е готов.

Учебното заведение получи от Регионалното депо Стожер скован компостер, както и вече готов компост.

КОМПО ВОДИ ДЕЦАТА ОТ ОУ „ХРИСТО БОТЕВ“ В С. ЗЪРНЕВО ПО ПЪТЯ НА КОМПОСТИРАНЕТО

Имате ли все още неизползвано пространство на открито в двора? Как да го използват научиха децата от ОУ „Христо Ботев“ в с. Зърнево. Те, заедно със своите преподаватели, участваха в образователна работилница по проект „Партньорства за развитие“.

Децата научиха, че компостната купчина предлага много възможности да се наблюдават циклите на природата. Как природата чисти своите „отпадъци“? Много животинки помагат за разлагането на стари листа, като например компостните червеи. Следователно те са много важни за нас хората. Ако децата използват получения компост, за да поддържат собствените си зеленчукови лехи, те ще разберат, че органичните отпадъци влизат в „цикъла на живота“. В допълнение, ще отгледате зеленчуци, които щадят природата и климата.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СОЦИАЛЕН ФОНД

КАКВО СЕ СЛУЧВА ПО ВРЕМЕ НА КОМПОСТИРАНЕТО НАУЧИХА ДЕЦАТА ДГ „ТЕМЕНУГА“ С. НОВА КАМЕНА

Компостирането е процес на преработка на материали от растителен произход, извършвана последователно от различни групи макро- и микроорганизми. Всяка

група създава подходящи условия за следващата група организми, като разлага или преработва биоразградимите отпадъци до стадии, подходящи за преработка от други организми. В компостния куп протичат поредица от трансформации, предизвикани от организмите, които намират подходящи условия за живот в него. Компостът се превръща в “живо същество”, което диша, загрява се и накрая узрява. Различните микроорганизми - бактерии и червеи, променят веществата в купчината, тяхната форма, цвят и свойства, и така създават нови вещества и хумус. Тази нова биомаса е с повишена жизненост.

Това сподели с децата и екипа на детска градина „Теменуга“ с. Нова Камена екологът Теодора Петкова, управител на Регионално депо Стожер. Тя разказа как протича процеса на компостиране, колко време е нужно да получим от отпадъците компост. Кои са главните участници в процеса на компостиране. Къде и как да използваме готовият почвен подобрител.

Домашният компост може да съдържа някакво количество неразградени вещества, може да има черупки от яйца, които също са подходящи за компостиране, малки клонки

Всяка детска градина и училище в Тервел получава компост, произведен в Регионалното депо Стожер. Там се носят зелени отпадъци от територията на цялата област Добрич и със специална техника те се смилат и подреждат в компостерите. За всяко учебно заведение е сглобен от дървени палети компостер, където вече могат да произвеждат и собствен компост.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

КАК ДА СИ НАПРАВИМ САМИ КОМПОСТЕР НАУЧИХА ДЕЦАТА ОТ НУ ХРИСТО БОТЕВ В С. КАБЛЕШКОВО

Как се сглобява компостер, кое е най-подходящото място за него, какво представлява готовия компост показа на децата и екипа от НУ Христо Ботев в с. Каб-

лешково екологът Теодора Петкова, управител на Регионално депо Стожер.

В какво можем да компостираме - в обикновен дървен сандък, в кошер за пчели, стар варел.

Децата имаха възможност да видят как се сглобява компостер от дървени палети. Теодора Петкова обясни какво представлява компостерът и къде е най-добре да бъде разположен и заедно с децата решиха къде да се разположи вече сглобеният в двора на детската градина. Показва какво представлява готовият компост и сподели за технологията, която използват в Регионално депо Стожер, за да го получат.

През пролетта и лятото биологичните отпъдъци побързо се превръщат в компост, а през есента и зимата отнема повече време.

Крайният продукт е тъмнокафяв, ронлив и има мирис на пръст. Той подобрява почвеното плодородие и задържа влагата. Помага на растенията да развиват добре кореновата си система.

Имаме пълно основание да считаме, че е много по-качествен тор от минералните торове. Повишава не само състава на почвата, но и допринася плодовете и зеленчуците да бъдат екологично чисти, здрави и изключително вкусни, сподели Теодора Петкова.

КАКВО НИ Е НУЖНО, ЗА ДА ЗАПОЧНЕМ ДА КОМПОСТИРАМЕ НАУЧИХА ДЕЦАТА ОТ ДЕТСКА ГРАДИНА "СВЕТУЛКА“ ОТ С. КОЛАРЦИ

Какво ни е нужно, за да започнем да използваме биологичните отпадъци и да произвеждаме компост научиха по време на образователна работилница децата и екипът на детска градина "Светулка“ от село Коларци.

Най-важно е да имаме отпадъците – хранителни отпадъци, отпадъци от градивната, поясни екологът Те-

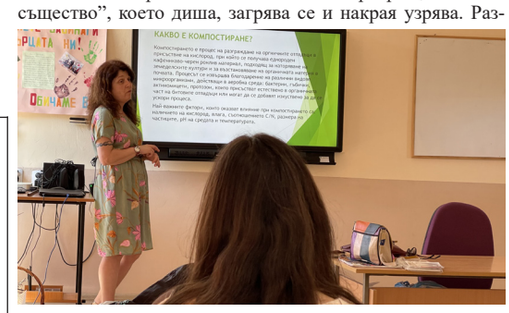

одора Петкова, управител на Регионално депо Стожер. Необходимо е да поливаме купчинката, която направим, както и до нея да достига въздух. Кислородът е изключително важен за компостирането. Той стимулира процеса на разграждане на материалите. Необходимото количество влага е между 40 и 70 %. Влагата, която се съдържа в компоста през първите две седмици, е добре да се обръща на всеки два три дни. Да разбъркваме тази купчина от органични материали, за да се получават нещата по-добре. Необходими са два вида химични вещества – въглерод и азот, които трябва да са в определено процентно съотношение. Микроорганизмите използват въглерода като източник на енергия, а азотът е нужен, за да пораснат те. Там, където се развиват процесите, средата не трябва да бъде нито много кисела, нито много алкална. По този начин нещата се получават най-добре, сподели Теодора Петкова.

В началото, когато се направи купчинката, температура започва да се увеличава, защото вътре протичат определени процеси. Има определени микроорганизми, които се хранят с тези отпадъци – бактерии, гъби, червейчета и мравки. Тези, микроорганизми, които причиняват някакви болести, се унищожават при температура 50-60 градуса. Не бива да се допуска температурата да стане свръхвисока, защото това също не е добре за нашия компост. Когато се пипне купчинката трябва да се усеща топлина, а не да е горещо. Ако е горещо, задължително трябва да се разбърка – с вила или лопата. Ако се е навлажнила много – също. Ако през лятото е горещо и сухо, трябва да се навлажни. Ако е студено времето, е добре да бъде покрита с един найлон. Така ще се запази и топлината, и влагата вътре в нея. За 3-4 месеца компостът ще е готов, през зимните месеци – за 8-9 месеца.

В ОБУ "Д-Р ПЕТЪР БЕРОН" В С. КОЛАРЦИ СЕ ПРОВЕДЕ ПОСЛЕДНАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА РАБОТИЛНИЦА

Ученици и учители от ОбУ "Д-р Петър Берон" в с. Колмарци научиха какво се случва по време на компостирането. Компостирането е процес на преработка на материали от растителен произход, извършвана последователно от различни групи макро- и микроорганизми. Благодарение на техния усърден труд, биоразградимите отпадъци постепенно се разлагат. Компостът се превръща в “живо същество”, което диша, загрява се и накрая узрява. Раз-

личните микроорганизми - бактерии и червеи, променят веществата в купчината, тяхната форма, цвят и свойства, и така създават нови вещества и хумус, полезни за почвата.

От управителя на Регионалното депо за ТБО Стожер Теодора Петкова те узнаха още какви продукти могат да се компостират, в какво може да компостираме, колко време продължава компостирането и кога компостът е готов.

Учебното заведение получи от Регионалното депо Стожер скован компостер, както и вече готов компост.

В „ДЕТСКИ РАЙ“ В С. ЗЪРНЕВО САМИ МОГАТ ДА ПРОИЗВЕЖДАТ КОМПОСТ

Детска градина „Детски рай“ в село Зърнево вече може сама да произвежда компост, с който наесен да подхранват лехите с цветя и билки в дворовете си.

Тази целева група учи най-бързо, няма изградени навици и поради това най-лесно приема новостите. В игра децата научиха какво е компост, за какво служи той, как се получава. Чрез децата кампанията достига до домакинствата, за да се включат жителите на община Тервел в нея и да се намали отпадъкът на ниво домакинство и да се постигнат ефектите.

Застъпническата кампания сред местната общност в община Тервел цели насърчаване участието на гражданите в реализирането на регионални политики. Тя цели привличане на заинтересовани страни от община Тервел в прилагането на новия подход за интегрирани териториални инвестиции в сферата на енергийната ефективност и опазването на околната среда; намаляване количествата депонирани растителни отпадъци.

Тервел
ИЗДАНИЕ НА ОБЩИНА ТЕРВЕЛ

ИЗДАВА: ОБЩИНА ТЕРВЕЛ; РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП: ДИЯНА ИЛИЕВА, СЕВДАЛИНА КОЛЕВА.
ОФОРМЛЕНИЕ И ПЕЧАТ: Зона АртПРИНТ, тел. 058 604448, e-mail: office@artprint-bg.com, www.artprint-bg.com